

INDUSTRIDØD

Peter Navarro har lenge forberedt seg på handelskrig mot Kina. Nå får han endelig sjansen – av president Donald Trump.

KAN PETER NAVARRO REDDE USA?

TIDENS TEGN

Av Eirik Grasaas-Stavenes

De neste fire årene er Peter Navarro kanskje den viktigste mannen i verden du aldri har hørt om. Den 67 år gamle økonomen har bakgrunn som demokrat, men er likevel utnevnt til Donald Trumps nye handelssjef i Det hvite hus. Navarro, som ifølge ryktene har «ComingChinaWars» i sin mailadresse, er mannen som må levere dersom Trump skal innfri sitt viktigste valgløfte:

Å hente millioner av jobber tilbake fra Kina og gjøre USA greit igjen for de mange som har mistet jobben i industrien.

Frihandelsstilhengerne skjelder allerede. The Economist har kalt Navarros syn på handel for «dodgy economics» og «fantasy». Nå har han fått jobben som leder for det flunkende nye National Trade Council.

Det vil innebære et brudd med Vestens frihandelsideologi, handelskrig med Kina, og en ny, proteksjonistisk kurs for verdens største økonomi. Gjennom infrastrukturprosjekter og et industrielt krafttak har Trump lovet å skape millioner av industriarbeidsplasser i USA.

Men kan Peter Navarro redde USAs industri? Er det i dagens globale økonomi i det hele tatt mulig å innfri løfter om å skape store antall nye industriarbeidsplasser i USA?

Proteksjonisme kan fungere

Både Navarro, Trump og presidentens høyre hånd, den selverklærte «økonomiske nasjonalisten» Steven Bannon, er overbeviste om det.

Det er ganske mange jobber det er snakk om. Frihandel, kjempet fram av voksende multinasjonale selskaper, har sørget for rundt 60.000 nedlagte fabrikker og fem millioner færre industriarbeidsplasser siden 2000. I dag må amerikanske arbeidere konkurrere mot lavtlønnet arbeidskraft i land som Kina og Mexico.

SENTRAL: Peter Navarro står tett på president Donald Trump som leder i det splitter nye National Trade Council.

FOTO: ALBIN LOHR-JONES, BLOOMBERG/GETTY IMAGES

Den amerikanske giganten Apple har det aller meste av sin produksjon i utlandet. Nike det samme. Samtidig har USAs handelsunderskudd mot Kina eksplodert.

Det handler ikke bare om jobber som blir borte, men også om jobbene som blir igjen. I løpet av industrinedgangen har millioner av arbeidere gått fra relativt godt betalte industriarbeidsplasser til lavtlønnede og usikre deltidsjobber. Ifølge US Bureau of Labor Statistics vil 70 prosent av jobbene som skapes det neste tiåret være såkalt «low-skill, low-pay».

Hvis dette er konsekvensene av frihandel, tyder mye på at det trehodede trollet Navarro, Trump og Bannon for en gangs skyld har et poeng, i alle fall i teorien.

Om frihandel flytter jobber fra høykostland til lavkostland, vil sunn fornuft tilsa at flyttestrømmen tørker inn dersom frihandelen staggas. Med politisk evne, vilje og regjeringsmakt i verdens største økonomi, finnes det store muligheter for å igjen prioritere *Made in America*.

Kinesere og roboter

Frihandelsstilhengerne hevder at jobbtapet i industrien er et irreversibelt utslag av automatisering. Men selv om det stemmer at automatisering gradvis reduserer antallet industrijobber, mener blant Dean Baker ved

RUSTBELTET: Siden år 2000 er 60.000 fabrikker nedlagt i USA. Fem millioner jobber er blitt borte fra steder som Portsmouth, Ohio – mange av dem til Kina. Men kan Trump-administrasjonen gjøre noe for å hente jobbene hjem? FOTO: CHRISTOPHER OLSØN

Centre for Economic and Policy Research og New America's Matt Stoller, som jobbet som økonomisk rådgiver for Bernie Sanders i Senatet, at dette argumentet ofte feilaktig brukes for å frita handelspolitikken for ansvaret for jobbtap.

Frihandelsavtaler- og ordninger som Nafta og Verdens frihandelsorganisasjon (WTO) har sørget for at amerikanske selskaper på profittjakt har flyttet arbeidsplasser ut av USA, latt kinesiske underleverandører produsere amerikanske varer og sørget for at subsidierte kinesiske varer har oversvømmet det amerikanske markedet.

Selv om selskaper gjerne vil framstille det sånn, så er denne utviklingen, ifølge Erik Reinert, øknomien bak klassikeren «How Rich Countries Got Rich», ingen naturlov. Det er tvert imot mulig å gjøre som Storbritannia gjorde på begynnelsen av 1900-tallet: Sette opp handelsmurer for å beskytte egen industri. Mer konkret betyr det for Trump ifølge Reinert å «ta fram importstatistikken og innføre toll på strategiske produkter».

Christian Anton Smedshaug ved Agri-analyse mener også «Trump

mulighet til å gjøre USA great igjen ikke skal undervurderes» og at Trumps brudd med frihandelsparadigmet skaper «mulighet for å ta produksjonen tilbake», ved å enten tvinge eller lokke kapital og produksjon tilbake til USA.

Han er allerede i gang

Navarro har allerede satt i gang prosessen. I løpet av kort tid har president Trump gjort en rekke tiltak for å få bukt med frihandelen. Han har sagt opp en *job killer*, frihandelsavtalen TPP, knyttet til seg den USA-produserende Tesla-gründeren Elon Musk i jakten på høyteknologisk industriutvikling, tatt æren for at airconditionprodusenten Carrier ikke flyttet en fabrikk til Mexico, og han har angrepet bilgiganten General Motors for å sette sammen sin modell Chevrolet Cruze i samme land. Og ikke minst, Trump har lovet å reformere, eller totalt skrote, frihandelsavtalen Nafta med Mexico og Canada.

Deler av denne politikken er å lokke til seg store selskaper med lavere skatt. Trump-administrasjonen har lovet å senke USAs selskapskatt fra 35 til rundt 20 prosent. Til langt kras-